

SPOJNA INTEGRACJA
REGIONALNA EKONOMII
SPOŁECZNEJ

Tomasz Schimanek

ASPEKTY SPOŁECZNE W NOWYM PRAWIE ZAMÓWIEŃ PUBLICZNYCH

Warszawa, 24 lutego 2020 r.

W 2019 roku zaczęły obowiązywać dwie nowe ustawy: **ustawa z dnia 11 września 2019 roku Prawo zamówień publicznych (Dz. U. 2019 poz. 2019)** oraz **ustawa z dnia 11 września 2019 roku Przepisy wprowadzające ustawę Prawo zamówień publicznych (Dz. U. 2019 poz. 2020)**.

Nowa ustawa Prawo zamówień publicznych zastępuje obecnie obowiązującą ustawę z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych.

Obie ustawy już obowiązują, ale **wchodzą w życie 1 stycznia 2021 roku**.

Nowe Prawo zamówień publicznych (Pzp) utrzymuje obecny kształt systemu zamówień publicznych, ale wprowadza wiele zmian, do których muszą się przystosować zamawiający i potencjalni wykonawcy. Ustawa jest dość obszerna, co z pewnością nie ułatwia tych przygotowań, zawiera bowiem 623 artykuły opisane na 158 stronach.

W prezentacji uwzględnione zostały te zmiany, które mają bezpośredni wpływ na stosowanie aspektów społecznych w zamówieniach publicznych.

Wartość zamówienia	Stosowanie Prawa zamówień publicznych
Mniejsza niż 50 tys. złotych	Nie stosuje się Prawa zamówień publicznych
Od 50 tys. złotych, ale poniżej 130 tys. złotych (tak zwane zamówienia bagatelne).	Nie stosuje się Prawa zamówień publicznych, z wyjątkiem obowiązku zamieszczania ogłoszeń o zamówieniu w Biuletynie Zamówień Publicznych oraz obowiązku uwzględniania tego rodzaju zamówień w rocznych sprawozdaniach o udzielonych zamówieniach przekazywanych Prezesowi Urzędu Zamówień Publicznych (obecnie takich obowiązków nie ma).
Od 130 tys. złotych	Obowiązuje Prawo zamówień publicznych.

Do zasad udzielania zamówień publicznych dodana została **zasada efektywności ekonomicznej**, czyli obowiązek udzielenia zamówienia w sposób zapewniający zarówno najlepszą jakość przedmiotu zamówienia w stosunku do środków, które zamawiający może przeznaczyć na jego realizację, jak i najlepszy stosunek nakładów do efektów, w tym **efektów społecznych**, środowiskowych i gospodarczych.

Zamawiający przed wszczęciem postępowania o udzielenie zamówienia, ma **obowiązek przeprowadzenia analizy potrzeb i wymagań**, uwzględniając rodzaj i wartość zamówienia. Zamawiający może odstąpić od przeprowadzenia analizy w przypadku udzielania zamówienia w trybie z wolnej ręki lub w trybie negocjacji bez ogłoszenia.

Analiza obejmuje w szczególności badanie możliwości zaspokojenia zidentyfikowanych potrzeb z wykorzystaniem zasobów własnych oraz rozeznanie rynku w aspekcie alternatywnych środków zaspokojenia zidentyfikowanych potrzeb oraz w aspekcie możliwych wariantów realizacji zamówienia.

Analiza ma m.in. wskazywać możliwość uwzględnienia **aspektów społecznych, środowiskowych lub innowacyjnych zamówienia.**

Nie oznacza to obowiązku uwzględniania aspektów społecznych, ale obowiązek przeanalizowania możliwości ich zastosowania w postępowaniu.

Możliwości przeprowadzenia przez zamawiającego przed wszczęciem postępowania **wstępnych konsultacji rynkowych w celu przygotowania postępowania i poinformowania potencjalnych wykonawców o swoich planach i wymaganiach dotyczących zamówienia. Zamawiający zamieszcza informację o zamiarze przeprowadzenia konsultacji oraz o ich przedmiocie na swojej stronie internetowej. Prowadząc konsultacje rynkowe, zamawiający może korzystać z doradztwa ekspertów, władzy publicznej lub wykonawców.**

Rada Ministrów ma przyjmować czteroletnią **politykę zakupową państwa**, która określa priorytetowe działania państwa w obszarze zamówień publicznych, a także pożądany kierunek działań zamawiających w zakresie udzielanych zamówień, który obejmuje w szczególności zakup innowacyjnych lub zrównoważonych produktów oraz usług, m.in. z uwzględnieniem stosowania **aspektów społecznych**. Za przygotowanie polityki odpowiada minister właściwy do spraw gospodarki.

Centralne organy administracji rządowej z kolei będą zobowiązane przyjąć **strategie zarządzania dla poszczególnych kategorii zakupowych, zgodne z polityką zakupową państwa. W strategiach określone zostaną zamówienia o charakterze kluczowym dla realizacji polityki zakupowej państwa.**

Klauzula zastrzeżona

- ▶ Zamawiający może **zastrzec** udział w postępowaniu o zamówienie publiczne wyłącznie do podmiotów spełniających łącznie dwa warunki:
 - są zakładami pracy chronionej, **spółdzielniami socjalnymi** lub innymi podmiotami, których głównych **celem** działalności lub działalności ich wyodrębnionych organizacyjnie jednostek, które będą realizowały zamówienie, jest społeczna i zawodowa integrację osób społecznie marginalizowanych,
 - co najmniej 30% zatrudnionych stanowią osoby należące do grup zagrożonych wykluczeniem społecznym wymienionych w ustawie, np.:

- **osób niepełnosprawnych,**
- **osób bezrobotnych,**
- **osób poszukujących pracy, niepozostających w zatrudnieniu lub niewykonujących innej pracy zarobkowej,**
- **osób usamodzielnianych,**
- **osób, które uzyskały w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą**
- **osób bezdomnych,**
- **osób z zaburzeniami psychicznymi,**

- **osób pozbawionych wolności lub zwalnianych z zakładów karnych, mających trudności w integracji ze środowiskiem,**
 - **osób będących członkami mniejszości znajdującej się w niekorzystnej sytuacji, w szczególności będących członkami mniejszości narodowych i etnicznych,**
 - **osób do 30. roku życia oraz po ukończeniu 50. roku życia, posiadających status osoby poszukującej pracy, bez zatrudnienia.**
- ▶ **Zamawiający sam decyduje, czy zastosować klauzulę, wskazuje grupy objęte klauzulą, nie może natomiast także określić wyższego niż wymagany ustawowo wskaźnika zatrudnienia.**

Klauzula usługowa

- ▶ Zamawiający może zastrzec udział w postępowaniu wyłącznie do podmiotów spełniających **łącznie** cztery warunki:
 - ich celem jest realizacja misji w zakresie służby publicznej związanej ze świadczeniem zlecanych usług oraz społeczna i zawodowa integracja osób zagrożonych wykluczeniem społecznym,
 - nie działają w celu osiągnięcia zysku, przeznaczają całość dochodu na realizację celów statutowych oraz nie przeznaczają zysku do podziału między swoich udziałowców, akcjonariuszy i pracowników,

- **struktura zarządzania nimi lub ich struktura własnościowa opiera się na współzarządzaniu w przypadku spółdzielni, akcjonariacie pracowniczym lub zasadach partycypacji pracowników, co wykonawcy określają w swoich statutach,**
 - **w ciągu ostatnich 3 lat poprzedzających dzień wszczęcia postępowania o udzielenie zamówienia na usługi społeczne nie udzielono im zamówienia na podstawie tego przepisu przez tego samego zamawiającego.**
- ▶ **To rozwiązanie można stosować jedynie przy zlecaniu usług społecznych, zdrowotnych i kulturalnych. Ich kody CPV wymienione są w Pzp.**

- ▶ **Zamawiający sam decyduje o zastosowaniu klauzuli. Powinien uwzględnić klauzulę przynajmniej w ogłoszeniu o zamówieniu oraz SIWZ, warunki określone w klauzuli muszą być spełnione w momencie przystąpienia do postępowania.**
- ▶ **Umowa na realizację zamówienia nie może zostać zawarta na okres dłuższy niż 3 lata.**
- ▶ **Jedyna wprowadzona zmiana to dwie nowe kategorie osób marginalizowanych: osoby poszukujące pracy, niepozostające w zatrudnieniu lub niewykonujących innej pracy zarobkowej oraz osoby usamodzielniane.**

Klauzula zatrudnieniowa

- ▶ **Zamawiający może żądać, aby wykonawca do realizacji zamówienia zatrudnił osoby należące do grup zagrożonych wykluczeniem społecznym, np.:**
 - **bezrobotnych,**
 - **młodocianych w celu przygotowania zawodowego,**
 - **niepełnosprawnych,**
 - **bezdolnych realizujących indywidualny program wychodzenia z bezdomności,**

- **uzależnionych po zakończeniu programu psychoterapii w zakładzie leczenia odwykowego,**
- **chorych psychicznie,**
- **zwalnianych z zakładów karnych, mających trudności w integracji ze środowiskiem,**
- **uchodźców realizujących indywidualny program integracji,**
- **osób poszukujących pracy, niepozostających w zatrudnieniu lub niewykonyjących innej pracy zarobkowej,**
- **osób usamodzielnianych.**

- ▶ **Zamawiający sam podejmuje decyzję, czy zastosować klauzulę. Sam także określa, do jakich grup wymienionych w ustawie mają należeć zatrudnione osoby i ile ma ich być, a także ich minimalny wymiar zatrudnienia.**

Klauzula pracownicza

- ▶ Zamawiający musi przeanalizować przedmiot każdego zamówienia na usługi i roboty budowlane pod kątem czynności wymagających zatrudnienia na umowę o pracę.
- ▶ Jeżeli takie czynności występują, to zamawiający musi wskazać **kategorie** tych czynności i zażądać od wykonawcy/podwykonawcy, aby do realizacji tych czynności zatrudnił pracowników na umowy o pracę.
- ▶ Analiza przedmiotu zamówienia ma charakter obligatoryjny.
- ▶ Zamawiający musi określić także, w jaki sposób będzie weryfikował i kontrolował obowiązek zatrudnienia na umowę o pracę i jakie sankcje grożą wykonawcy/podwykonawcy za jego niewypełnianie.

Wyłączenie stosowania Pzp do udzielenia zamówienia spółdzielni socjalnej lub organizacji pozarządowej w zakresie realizacji gminnego programu rewitalizacji.

- ▶ **Gmina (lub jej jednostka organizacyjna) może zlecić realizację zamówienia spółdzielni socjalnej lub organizacji pozarządowej (np. stowarzyszeniu lub fundacji) z wyłączeniem Prawa zamówień publicznych, o ile spełnione są łącznie następujące warunki:**
 - **przedmiotem zamówienia są usługi lub roboty budowlane realizujące przedsięwzięcia rewitalizacyjne zawarte w gminnym programie rewitalizacji oraz wykonywane na obszarze Specjalnej Strefy Rewitalizacji,**

- **przedmiotem zamówienia są usługi lub roboty budowlane realizujące przedsięwzięcia rewitalizacyjne zawarte w gminnym programie rewitalizacji oraz wykonywane na obszarze Specjalnej Strefy Rewitalizacji,**
- **przedmiot zamówienia należy do działalności statutowej wykonawcy lub celem realizacji zamówienia jest aktywizacja osób mających miejsce zamieszkania na obszarze Specjalnej Strefy Rewitalizacji,**
- **wartość zamówienia nie przekracza progów unijnych.**

Uwzględnienie aspektów społecznych w opisie przedmiotu zamówienia

- ▶ **Oprócz warunku zatrudnienia osób z grup zagrożonych wykluczeniem społecznym, o którym mowa wyżej, zamawiający w opisie przedmiotu zamówienia może określić warunki, które musi uwzględnić wykonawca, pozwalające osiągać inne korzyści społeczne. Może być to dostosowanie do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, oznakowanie społeczne, wymóg zatrudnienia na umowę o pracę (te trzy rozwiązania opisane są poniżej). Zamawiający może określić także inne wymogi, w szczególności wynikające z obowiązujących ustaw czy międzynarodowych konwencji ratyfikowanych przez Polskę (np. konwencji Międzynarodowej Organizacji Pracy), o ile związane są z przedmiotem zamówienia.**

Dostosowanie przedmiotu zamówienia do potrzeb użytkowników, w szczególności osób z niepełnosprawnościami

- ▶ Zamawiający ma obowiązek dostosowania przedmiotu zamówienia pod kątem jego dostępności dla osób z niepełnosprawnościami lub projektowania z przeznaczeniem dla wszystkich użytkowników, o ile zamówienie przeznaczone jest do użytku osób fizycznych lub przedmiotem zamówienia są roboty budowlane.**
- ▶ Obowiązek ten musi być stosowany, chyba że nie jest to uzasadnione charakterem przedmiotu zamówienia.**

- ▶ **Zamawiający ma także obowiązek określenia w opisie przedmiotu zamówienia na roboty budowlane wymagane cechy materiału, produktu lub usługi, odpowiadające przeznaczeniu zamierzonemu przez zamawiającego, w tym wymagań w zakresie dostępności dla osób niepełnosprawnych.**

Etykieta (oznakowanie społeczne)

- ▶ **W przypadku zamówień o szczególnych cechach środowiskowych, społecznych lub innych, zamawiający, w celu potwierdzenia zgodności oferowanych robót budowlanych, dostaw lub usług z wymaganymi cechami, może w opisie przedmiotu zamówienia, opisie kryteriów oceny ofert lub w wymaganiach związanych z realizacją zamówienia żądać od wykonawcy określonej etykiety, spełniającej łącznie następujące warunki:**

- **wymagania etykiety dotyczą wyłącznie kryteriów, które są związane z przedmiotem zamówienia, i są odpowiednie dla określenia cech robót budowlanych, dostaw lub usług będących przedmiotem tego zamówienia,**
- **wymagania etykiety są oparte na obiektywnie możliwych do sprawdzenia i niedyskryminujących kryteriach.**

- **wymagania etykiety są opracowywane i przyjmowane w drodze otwartej i przejrzystej procedury, w której mogą uczestniczyć wszystkie zainteresowane podmioty, w tym podmioty należące do administracji publicznej, konsumenci, partnerzy społeczni, producenci, dystrybutorzy oraz organizacje pozarządowe,**
- **etykiety oraz wymagania etykiety są dostępne dla wszystkich zainteresowanych stron,**
- **wymagania etykiety są określone przez podmiot trzeci, na który wykonawca ubiegający się o etykietę nie może wywierać decydującego wpływu.**

Aspekty społeczne w kryteriach oceny ofert

- ▶ **Zamawiający może w kryteriach oceny ofert uwzględnić aspekty społeczne.**
- ▶ **Zamawiający musi jednak pamiętać, że kryteria oceny ofert mogą odnosić się jedynie do przedmiotu zamówienia i nie mogą dotyczyć właściwości wykonawcy. Powinny być także sformułowane w sposób jednoznaczny, zrozumiały i tak, aby można je było zweryfikować.**

Zamówienia wewnętrzne

- ▶ Zamawiający może, niezależnie od wartości zamówienia, zlecić jego realizację w trybie z wolnej ręki wykonawcy, który spełnia łącznie następujące warunki:
 - zamawiający sprawuje nad tą osobą prawną kontrolę, odpowiadającą kontroli sprawowanej nad własnymi jednostkami, polegającą na dominującym wpływie na cele strategiczne oraz istotne decyzje dotyczące zarządzania sprawami tej osoby prawnej; warunek ten jest również spełniony, gdy kontrolę taką sprawuje inna osoba prawna kontrolowana przez zamawiającego w taki sam sposób,

- **zamawiający sprawuje nad tą osobą prawną kontrolę, odpowiadającą kontroli sprawowanej nad własnymi jednostkami, polegającą na dominującym wpływie na cele strategiczne oraz istotne decyzje dotyczące zarządzania sprawami tej osoby prawnej; warunek ten jest również spełniony, gdy kontrolę taką sprawuje inna osoba prawna kontrolowana przez zamawiającego w taki sam sposób,**
- **ponad 90% działalności kontrolowanej osoby prawnej dotyczy wykonywania zadań powierzonych jej przez zamawiającego sprawującego kontrolę lub przez inną osobę prawną, nad którą ten zamawiający sprawuje kontrolę,**

- **w kontrolowanej osobie prawnej nie ma bezpośredniego udziału kapitału prywatnego, z wyjątkiem osób prawnych powstałych w oparciu o partnerstwo publiczno-prywatne oraz udziału pracowników reprezentujących w sumie do 15% kapitału zakładowego spółki, posiadających łącznie do 15% głosów na zgromadzeniu wspólników albo walnym zgromadzeniu.**
- ▶ **Wykonawca, który uzyskał zamówienie w opisywanym trybie, nie może podzlecić realizacji części zamówienia, która dotyczy jego głównego przedmiotu.**

Odrębny tryb udzielania zamówień na usługi społeczne

- ▶ Zamawiający udzielając zamówienia na usługi społeczne i inne szczególne usługi (zdrowotne i kulturalne) o wartości nie przekraczającej 750 tysięcy euro **stosuje Prawo zamówień publicznych**, z wyłączeniem:
 - obowiązku powołania komisji przetargowej,
 - obowiązku składania oświadczenia, o niepodleganiu wykluczeniu, spełnianiu warunków udziału w postępowaniu lub kryteriów selekcji na formularzu jednolitego dokumentu,

- **stosowania minimalnych terminów składania wniosków o dopuszczenie do udziału w postępowaniu lub terminów składania ofert,**
- **obowiązku żądania dokumentów od oferentów,**
- **stosowania przesłanek wyboru trybu udzielenia zamówienia, w przypadku trybu negocjacji z ogłoszeniem lub dialogu konkurencyjnego.**

Zastrzeżenie konkursu dla podmiotów zatrudniających osoby marginalizowane społecznie

- ▶ Zamawiający może określić w ogłoszeniu o konkursie oraz regulaminie konkursu, że konkurs jest zastrzeżony dla uczestników zatrudniających osoby należące do kategorii osób społecznie marginalizowanych.
- ▶ konkurs w celu wyboru pracy konkursowej o charakterze twórczym, dotyczącej, w szczególności planowania przestrzennego, projektowania urbanistycznego, projektowania architektonicznego, projektowania architektoniczno-budowlanego, przetwarzania danych, projektowania z zakresu informatyki oraz zamierzenia innowacyjnego.

Wymagania, aby wykonawca spełnił wymogi dotyczące dostępności dla osób z niepełnosprawnościami

- ▶ **W odniesieniu do zdolności technicznej lub zawodowej, zamawiający może określić warunki dotyczące niezbędnego wykształcenia, kwalifikacji zawodowych, doświadczenia, potencjału technicznego wykonawcy lub osób skierowanych przez wykonawcę do realizacji zamówienia, umożliwiające realizację zamówienia na odpowiednim poziomie jakości.**

- ▶ **W szczególności zamawiający może wymagać, aby wykonawcy spełniali wymagania odpowiednich norm zarządzania jakością, w tym w zakresie dostępności dla osób niepełnosprawnych oraz systemów lub norm zarządzania.**

DZIĘKUJĘ

